

Samsun'da SOSYAL BİLGİLER Derslerinde Kullanılabilecek Yeni Mekânlar

Metni kontrol et

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ

19 Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun.

cyilmaz@omu.edu.tr

Giriş

Günümüzde bir yöntem olarak sınıf dışı eğitim giderek önem kazanmaktadır. aslında doğa eğitimi / tabiatta eğitim bütün gelişmiş ülkelerde yaygındır.

Mevcut sınıf içi eğitimin zamanla bazı dersler ya da bazı derslerin belli konuları için sınıf dışı eğitim etkinlikleri öğrenme işlevinin hızlanması, pekiştirilmesi ve kalıcı hale gelmesi için çok sık başvurulmuş hususlardan biridir.

Bütün bunlar için mevcut mekanlardan yararlanmak kadar, yeni oluşturulan mekanların da müfredata dahil edilmesi önemlidir.

Aksi takdirde özellikle kentlerde yapılan onca çalışma ve oluşturulan tesisler amaç dışı kullanılacak, eğitime katkısı olmayacaktır.

Bir Millî Mücadele ve 19 Mayıs şehri olan Samsun'da Mustafa Kemal Atatürk'ün Millî Mücadeleyi başlatmak üzere Samsun'a gelişi, onu getiren gemi, yol arkadaşları, çıktığı iskele, takip ettiği güzergâh ve bu kutlu seferle ilgili olarak çok sayıda eser vücuda getirilmiştir.

Araştırmada özellikle Sosyal Bilgiler dersi için bu mekanların açık alan (sınıf dışı eğitim yeri) olarak nasıl kullanılabileceği, hangi mekanların hangi ders, ünite ve konular için değerlendirilebileceği üzerinde durulmuştur.

Millî birlik ve bütünlüğün oluşması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında tarihsel olaylar ve bunların geçtiği mekânların korunması ve ziyarete açılması önemlidir.

Günümüz dünyasında kültürel miras turizmi çerçevesinde ele alınan bu husus, sadece yetişkinler için değil, çocukların ve gençlerin vatan ve millet sevgisiyle yetiştirilmesi, millî şuurla donatılmış bireyler olmaları yolunda gereken nitelikler kazandırılması için bu tür yerlerin varlığı ve ziyareti büyük önem taşımaktadır.

Ülkemizde ilk olarak Çanakkale Savaşlarının gerçekleştirildiği Gelibolu Yarımadası başta olmak üzere, sonrasında Sarıkamış ardından Sakarya, Kocatepe, Dumlupınar gibi diğer savaş mekânlarının ziyarete açılması bu anlamda değerlidir.

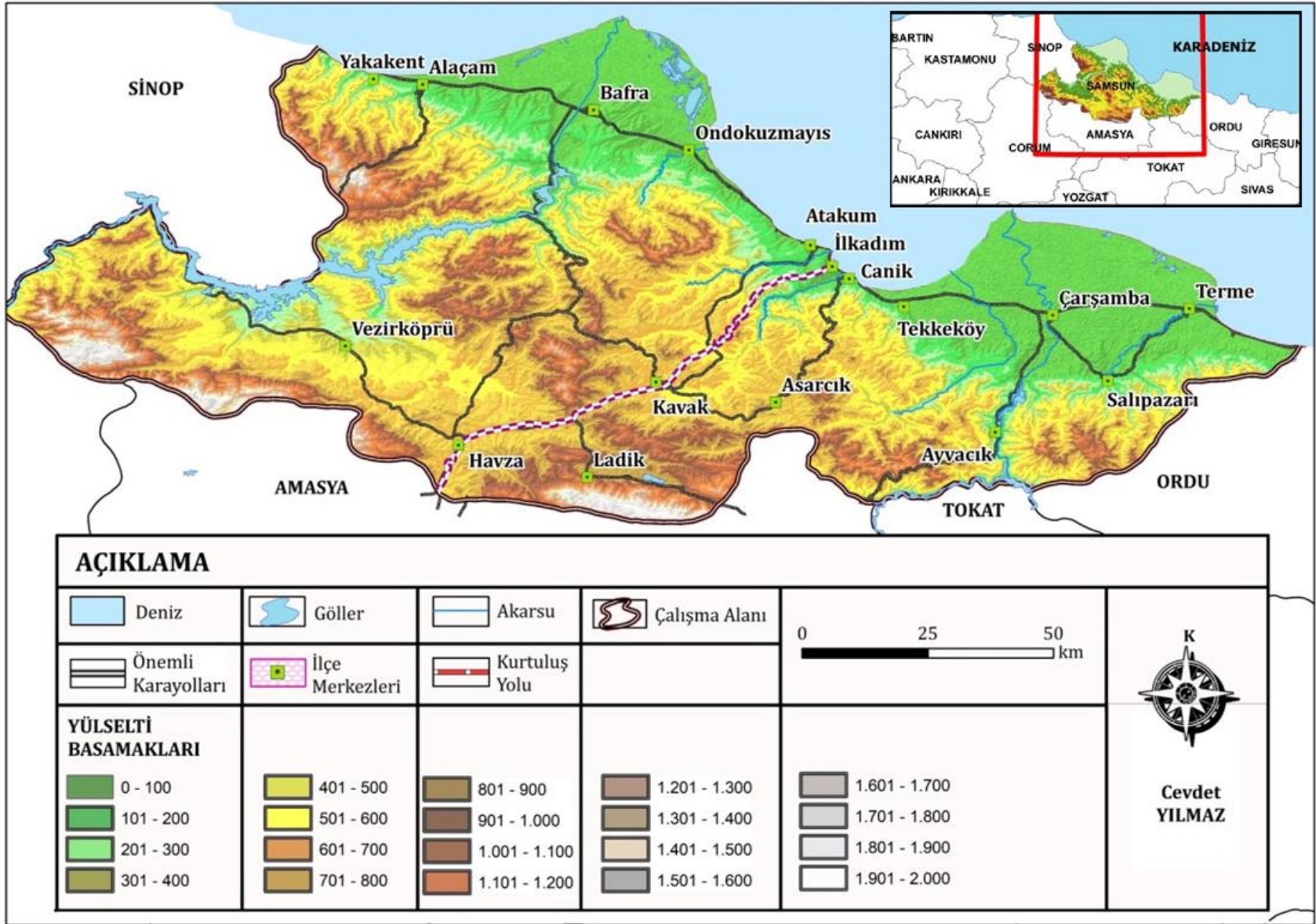
Millî Mücadelenin ilk günlerine tanıklık eden Samsun ve Samsun'dan Amasya'ya (ve oradan Sivas, Erzurum ve Ankara'ya) kadar uzanan Kurtuluş Yolu güzergahı da kültür turizmi açısından mutlaka değerlendirilmesi gereken bir alandır. Bu sahanın çocuklarımız ve gençlerimizin olduğu kadar yetişkinlerimiz için de vatan sevgisinin pekiştirilmesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna giden yolda karşılaşılan zorlukların anılması açısından büyük değer taşıdığı kuşkusuzdur.

Bu sunumda ilk olarak Kurtuluş Yolu güzergâhının ortaya çıkışı, bu süreçte yapılan tartışmalar, uygulama safhasına geçiş ve bugün gelinen nokta üzerinde durulmuştur.

Hiç şüphesiz bu hattın koruma altına alınması, hat boyunca yaşanan tarihi olayların kayda alınması, bunların yayın olarak neşredilmesi, bugüne kadar bu hususta yeterli adımların atılmamış olması üzücü ve geç kalınmış hususlardır. Araştırmada bu hususlar da dikkate alınarak Kurtuluş Yolunun Türk ve dünya tarihindeki yeri ve önemi ile insanlarımız açısından taşıdığı değer zaman içinde ayrıntılı olarak ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Bu itibarla Kurtuluş Yolu'nun Samsun ve ülkemiz turizmine katkısı yanında bu hattın özellikle gençlerimiz açısından **gerek tarih ve sosyal bilgiler, gerekse diğer sosyal alan dersleri için Millî Eğitim Bakanlığı'nca bir açık alan eğitim merkezi olması beklenen hususlardandır.**

Şimdi bu yol ve bugüne kadar yapılanlar hakkında görseller eşliğinde özet bilgi vermek istiyorum

Şekil 1: Araştırma sahasının lokasyon haritası ve Kurtuluş Yolu'nun Samsun il sınırları içindeki güzergâhı.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada Kurtuluş Yolu güzergâhının ortaya çıkışı, bu süreçte yapılan çalışmalar, uygulama safhasına geçiş ve bugün gelinen nokta üzerinde durulmuştur. Sürecin başından itibaren her aşamada işin içinde bulunmamızdan dolayı ayrıca kaynak gösterilmemiş, basın-yayın ve internet ortamında çıkan haberler dahil herhangi bir referansa atıf yapılmamıştır.

Şüphesiz çalışmaların hepsi metinde verilen bilgilerden ibaret değildir. Zaman içinde yeni araştırmalar yapılacak, tereddütlü konular açıklığa kavuşacak, özellikle dönemin tarihsel olayları ve bu olayların geçtiği coğrafya ile ilgili bilgilerimiz artacaktır.

Bu gelişmelere paralel olarak da hat boyunca yeni düzenlemeler yapılması, yanlış bilinenlerin düzeltilmesi, daha başka neler eklenebilir hususunda dışa açık çabalar devam edecektir. Bu itibarla konu yazılanlardan ibaret olmayıp, önü açık bir araştırmadır.

3. BULGULAR

Bu araştırmada elde edilen bulgular esas olarak üç başlık altında özetlenebilir. İlk olarak Samsun il merkezinde Millî Mücadele ile ilgili olarak daha önce yapılan çalışmalar, mekânsal düzenlemeler, restorasyon çalışmaları üzerinde durulmuştur. İkinci olarak Mustafa Kemal ve arkadaşlarının 19 Mayıs 1919'da karaya ayak bastıkları Tütün İskelesi'ne ithafen (artık dolgu sahası içinde kalan bu iskelenin asıl yerinden biraz daha uzakta) temsili olarak yeniden inşa edilen İlkadım İskelesi'nden Amasya sınırına kadar olan kesimi kapsamakta olup, bu kesimde Kurtuluş Yolu ile ilgili olarak, yolun tespiti ve tescili ile ilgili çalışmalardan bahsedilmiştir. Üçüncü olarak ise Kurtuluş Yolu'nun kültür coğrafyamız içinde tanınması ve kültürel miras turizmi bağlamında çekici hale getirilmesi için yapılan düzenlemeler ile bu hattın yurt içi ve yurtdışı turizm pazarlarında önemli bir destinasyon olarak kabul görebilmesi için ortaya konan çabalardan bahsedilmiş, bununla ilgili olarak yapılan mekânsal düzenlemelere yer verilmiştir.

3.1. Samsun il merkezinde yapılan alışmalar:

Kurtuluş Yolu Projesi'nden önce Samsun il merkezinde Millî Mücadele ile ilgili olarak daha önce birçok çalışma yapılmıştı. Mantika Palas Oteli'nin müze haline getirilmesi (*şekil 2*),

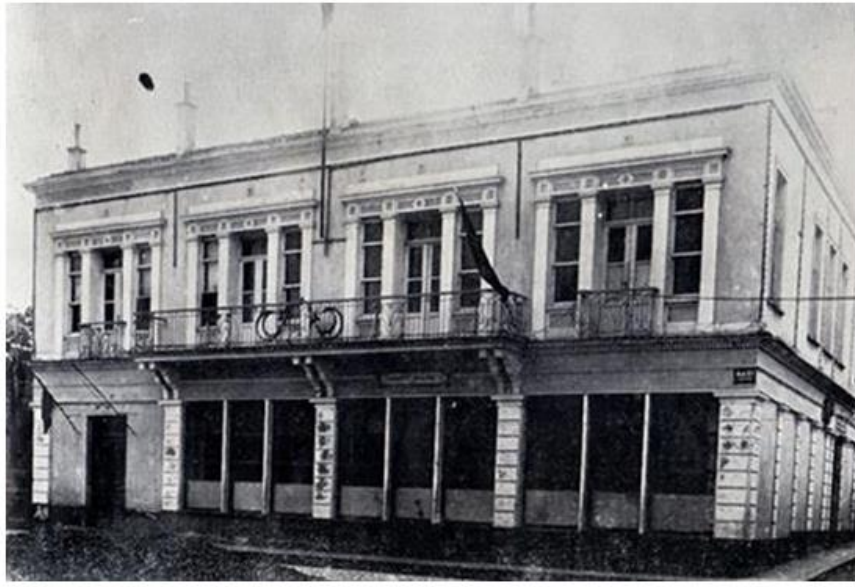
Bandırma Gemisi'nin benzerinin yapılarak ziyarete açılması bunların başında gelmektedir. Kurtuluş Yolu Projesi ile birlikte Bandırma Gemi Müze evresi yeniden düzenlenmiş (*şekil 3*),

Kurtuluş Savaşı esnasında Kuvvacıların gizli toplantı yaptıkları Sadi Tekkesi restore edilerek Kuva-i Milliye Müzesi haline getirilmiştir (*şekil 4*).

Kurtuluş Yolu'nun başlangıç noktası olarak sahil bandı yeniden düzenlenmiş (*şekil 5*),

bu kesimde Mustafa Kemal ve arkadaşlarının Samsun'a ıkışları canlandırılmış (*şekil 6*),

eski spor salonu Panaroma 1919 adıyla Kurtuluş Savaşı'nın canlandırıldığı gösteri merkezine dnştrlmştir (*şekil 7*).

Şekil 2: Mustafa Kemal'in 19 Mayıs 1919'da karaya ayak bastıktan sonra konakladığı Mantika Palas Oteli.

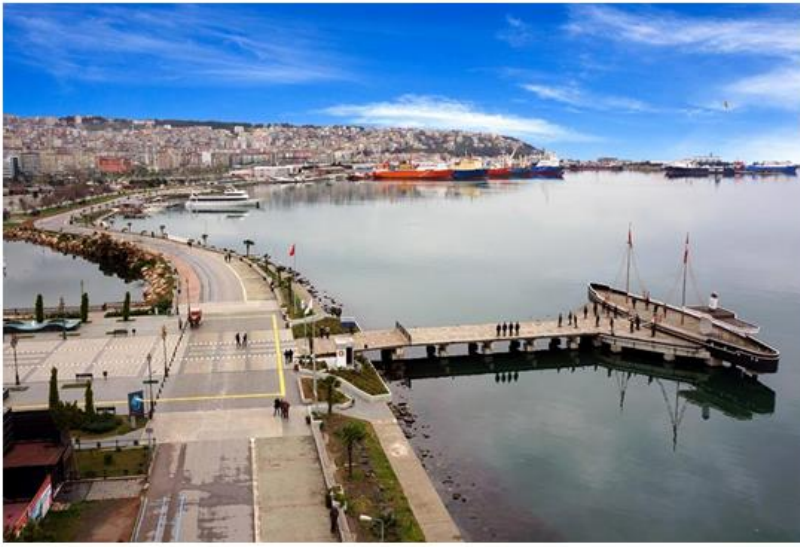
Şekil 3: Bandırma Gemi-Müze ve Millî Mücadele Açık Hava Müzesi.

Şekil 4: Sadi Tekkesi Kuva-i Milliye Ruhu Müzesi; restorasyon öncesi ve sonrası.

Şekil 5: 1919'da Samsun Limanı'nda iskeleler, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının karaya ayak bastıkları Tütün İskelesi, o günlerin hatırasını canlandırmak üzere hemen yakınında inşa edilen İlkadım İskelesi ve Kurtuluş Yolu'nun başlangıcı.

Şekil 6: Kurtuluş Yolu'nun başlangıcı olan temsili İlkadım İskelesi, İskeleye yanaşmış temsili Bandırma Gemisi ve iskele üzerinde Mustafa Kemal ve arkadaşlarının karaya çıkışları ve onları karşılayan Samsunlulara ithafen yapılmış o günün kahramanlarına ait heykeller.

Şekil 7: Panaroma 1919 Müzesi.

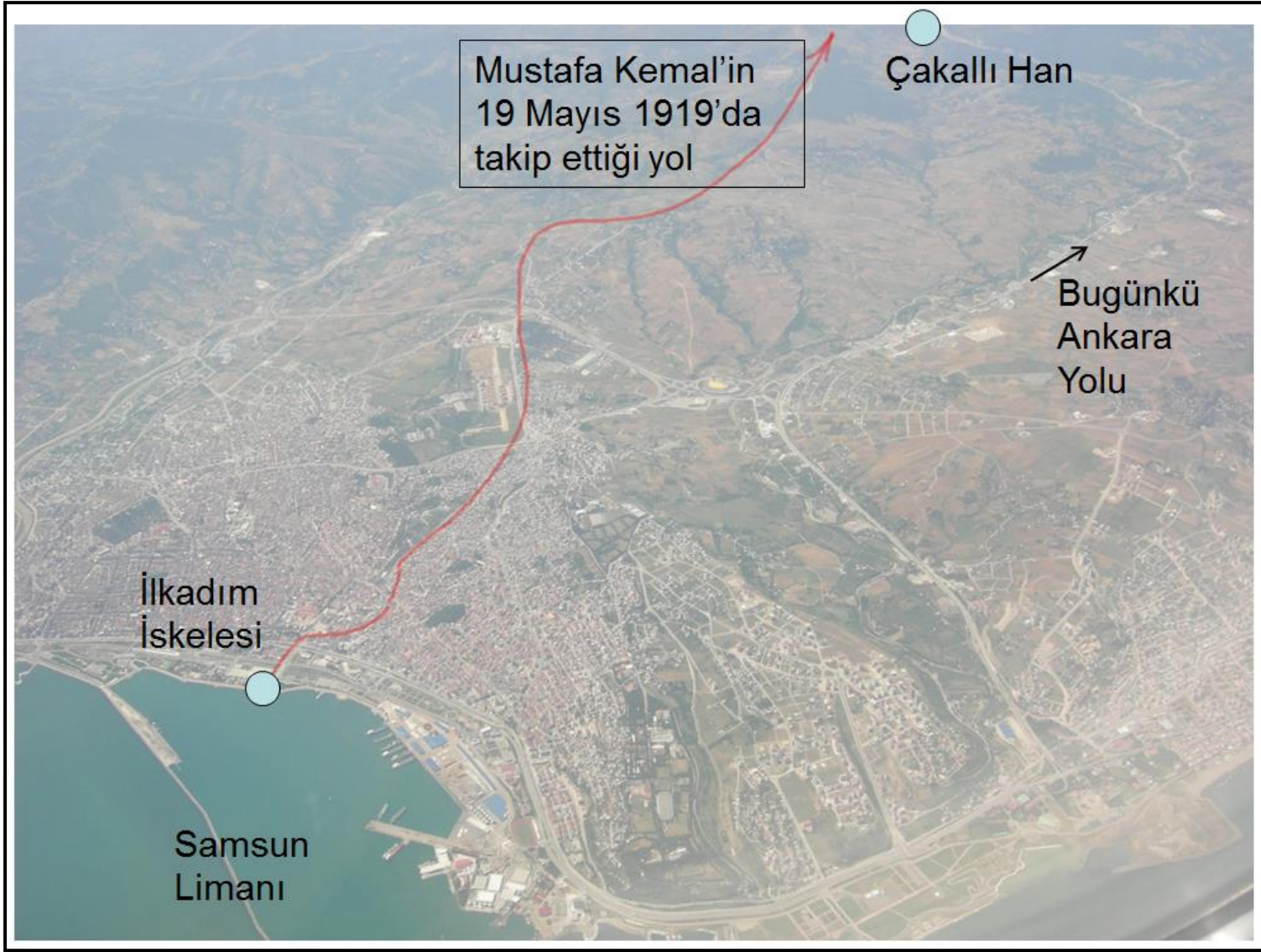
Üstte lokasyonu ve dıştan görünümü, altta; gösteri esnasında içten görünümü.

3.2. Güzergâh boyunca yapılan çalışmalar:

Samsun Büyükşehir Belediyesi, Samsun Valiliği, Samsun Garnizon Komutanlığı, 19 Mayıs Üniversitesi'nden akademisyenler ve yerel araştırmacılar bir araya gelerek Kurtuluş Yolu'nun ortaya çıkarılması ve güzergahın tam olarak tespit edilebilmesi amacıyla yoğun bir çalışma başlattılar. O yıllara ait haritalar bulundu ve üzerinde yollar işaretlendi. Bu haritalardan elde edilen bilgiler çerçevesinde bazen araçla, bazen yaya olarak güzergâh boyunca incelemeler yapıldı, o günlerden kalan yapılar tespit edildi, sözel tarih çalışıldı (Şekil 8-9).

Şekil 8: Kurtuluş Yolu güzergahı tespit çalışmaları.

Şekil 9: Uçaktan çektiğimiz fotoğraf üzerinde İlkadım İskelesi ile Çakallı Han arasında kalan ilk 30 km'lik güzergâhın görünümü.

Güzergahın 30. km'sinde bulunan akallı Han yaklaşık 800 yıllık bir maziye sahip olup 1940'lı yıllara kadar hizmet vermiştir. akallı Han'ın restorasyonu daha önce (2011'de) Samsun İl Özel İdaresi tarafından başlatılmıştı. Kurtuluş yolu çalışmaları ile birlikte akallı Han tekrar ele alınmış, çevresi ile birlikte düzenlenmiş, hemen yakınında bulunan akallı Köprüsü elden geçirilmiş, kırsal mimari dış görünüm olarak iyileştirilmiş (*Şekil 10*), han lokanta olarak tekrar hizmete açılmıştır (*Şekil 11*). Hanın bahçesinde bu güzergahtan daha önce geçmiş seyyahların bu bölge ile ilgili olarak kaydettikleri notlar camekanlar içinde sergilenmiş, Kurtuluş Yolu güzergahının yeni bir hat olmadığı, tarihsel süreçte yoğun olarak kullanıldığına dikkat çekilmek istenmiştir (*Şekil 12*).

Şekil 10: Çakallı Han restore edilmeden önce harabe halindeydi. Kurtuluş Yolu projesi ile birlikte çevre düzenlemesi yapılmış, Çakallı Köprüsü tamir edilmiş, kırsal mimari örnekleri elden geçirilmiştir.

Şekil 11: Çakallı Han restore edildikten sonra işlevsel hale getirilmiş, meşhur Çakallı menemeninin yapıldığı otantik bir lokantaya dönüştürülmüş, ziyaretçiler için önemli bir konaklama yeri olmuştur.

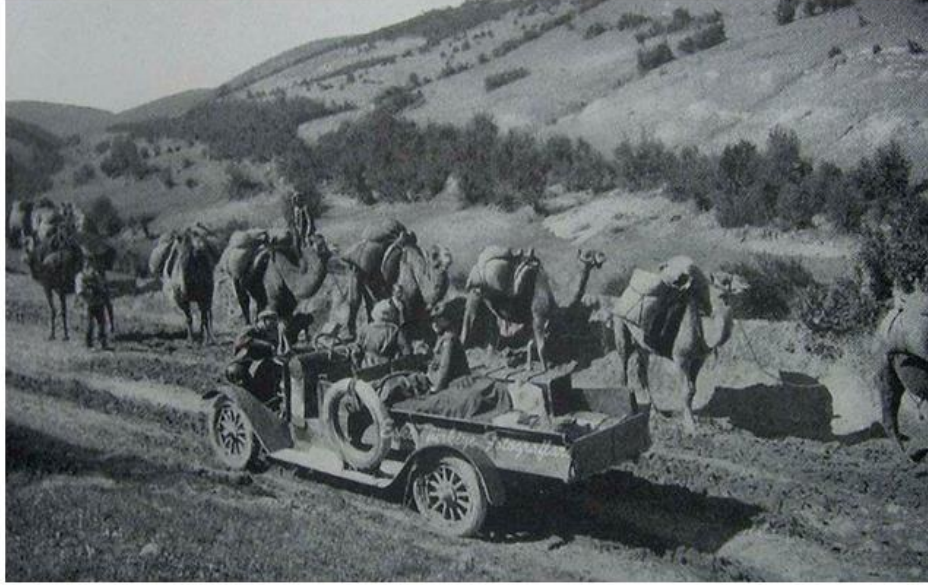
Şekil 12: Çakallı Han çevresinde bu güzergahı kullanan ve eserlerinde bu bölgeye yer veren seyyahların anısına cam panolar yapılmış, seyyahların isimleri ve bu güzergahla ilgili yazılanlar panolarda sergilenmiştir.

Şekil 13: Mustafa Kemal'in Havza'da kaldığı otel uzun yıllar müze olarak hizmet vermişti. Kurtuluş Yolu çalışmaları esnasında bina yeniden elden geçirilmiş, içinde muhafaza edilen eşyalara ilave olarak Mustafa Kemal'in Havza günlerine ait belge ve bilgiler odaların duvarlarına asılarak müze daha işlevsel hale getirilmiştir.

Şekil 14: Çalışmalar esnasında eski fotoğraf arşivleri taranmış, 19 Mayıs 1919'da Samsun ve çevresinin genel görünümü, mevcut kasaba ve yolların durumu hakkında bilgiler elde edilmiştir. 19 Mayıs 1919 tarihine yakın zamanlarda Samsun (üstte), Kavak ve Havza (altta).

Şekil 15: Eski bilgilerden faydalanılarak ulaşım araçları tespit edilmiş, bunların benzerleri Kurtuluş Yolu güzergâhına yerleştirilerek tarih yeniden canlandırılmaya çalışılmıştır. 1920'lerin başlarında Samsun – Havza arasında karayolu ulaşımında kullanılan araçları gösteren fotoğraflar ve o günleri hatırlatan eski ulaşım araçlarına Kurtuluş Yolu güzergâhında yer verilmesi.

Yine bu çalışmalar esnasında güzergâh üzerindeki küçük hanlar ve camiler onarılmış, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının kullandığı yıkık köprüler yeniden inşa edilmiştir (Şekil 16).

Şekil 16: Çalışmalar esnasında eski hanlar ve evlerin dış görünümlerine müdahaleler yapılırken, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının üzerinden geçtikleri yıkılmış köprüler de aynı yerde yeniden inşa edilmiştir.

Çalışmalar sırasında en çok tarihi eser barındıran köylerden biri olan Üçhanlar'a özel önem verilmiştir. Buradaki köprü tamir edilmiş, hanlar restore edilerek o günün şartlarına uygun eşyalar kullanılarak ziyarete açılmıştır (Şekil 17).

Şekil 17: Samsun'dan yola çıkan kervanların Çakallı Han'dan sonraki ikinci durakları Üçhanlar idi. Çalışmalar esnasında Üçhanlar köyü bütünüyle gözden geçirilmiş, köy genelinde düzenlemeler yapılmış, burada bulunan köprü ve hanlar restore edilmiş, ziyaretçilerin bilgilendirilmesi için çeşitli panolar dikilmiştir.

Güzergâh boyunca yapılan çalışmalar, tesis edilen yapılar, nerede hangi tür hizmetin verildiği gibi hususlar haritalara işlenmiştir (Şekil 18). Nihayet yol güzergahı bütünüyle gözden geçirilmiş, Kurtuluş Yolu güzergahının (tamamı olmasa da) önemli bir kısmı Anıtlar Kurulu'nca tarihî eser olarak tescili yapılarak koruma altına alınmıştır (Şekil 19).

Şekil 19: Çalışmalar tamamlandığında ortaya çıkan harita. Güzergahın muhtelif yerlerine asılan bu harita ile güzergâh boyunca nerelerde nelerin görülebileceği ve ziyaret edilebileceği, hangi hizmetlerden faydalanılabileceği gösterilmiştir.

Şekil 18: Anıtlar Kurulu'nca tescil işlemleri yapılan Kurtuluş Yolu'nun yerleşim alanları dışında kalan farklı kesimlerinden görünümeler.

3.3.Tanıtmı ve turizme kazandırılması için yapılan çalışmalar:

Son olarak Kurtuluş Yolu'nun kültür coğrafyamız içinde tanınması, kültürel miras turizmi bağlamında ziyarete açılması, önemli gün ve haftalarda öğrenciler tarafından ziyaret edilebilir olması için de birçok çalışma yapılmıştır (Şekil 19 – 20).

Şekil 19: Proje ilk olarak “Atayolu” adıyla anılmış, daha sonra Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından bu isim “Kurtuluş Yolu” olarak değiştirilmiştir.

Şekil 20: Ulusal ve yerel basında Kurtuluş Yolu'nun önemini vurgulayan manşetlere örnekler; "Kurtuluş Yolu"nun tespiti, tescili, yeniden inşası, tanıtımı ve turizme kazandırılması süreçlerinde ulusal basında yer alan haber başlıkları.

Sosyal Bilgiler
1,2,3,4 kitabı ne
diyor, Şimdi ona
bakalım:

T.C.
MİLLÎ EğİTİM BAKANLIğI

SOSYAL BİLGİLER DERSİ
ÖğRETİM PROGRAMI
(İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)

SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI NIN ÖZEL AMAÇLARI

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine uygun olarak şöyle ifade edilmektedir: Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri,

2. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,

3. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri,

4. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri,

5. Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekân algılama becerilerini geliştirmeleri,

6. Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları,

7. Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları,

8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları,

9. Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları,

10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları,

11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları,

SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI NDA TEMEL BECERİLER

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda aşağıdaki becerilerin kazandırılması da amaçlanmaktadır. Amaçlarda ifadesi olan ve TYÇ. ile de uyumlu olarak bu ders kapsamında öğrenilecek beceriler aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

1. Araştırma	15. Kanıt kullanma
2. Çevre okuryazarlığı	16. Karar verme
3. Değişim ve sürekliliği algılama	17. Konum analizi
4. Dijital okuryazarlık	18. Medya okuryazarlığı
5. Eleştirel düşünme	19. Mekânı algılama
6. Empati	20. Öz denetim
7. Finansal okuryazarlık	21. Politik okuryazarlık
8. Girişimcilik	22. Problem çözme
9. Gözlem	23. Sosyal katılım
10. Harita okuryazarlığı	24. Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
11. Hukuk okuryazarlığı	25. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
12. İletişim	26. Yenilikçi düşünme
13. İş birliği	27. Zaman ve kronolojiyi algılama
14. Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	

SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın uygulanmasında aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi beklenmektedir.

1. Sosyal Bilgiler öğrenme alanlarında; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlerle insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi konuları bütünleştirilmiş olarak ele alınmaktadır. Konular tarih, coğrafya, insan hakları ve vatandaşlık diye ayrı ayrı değil, disiplinler arası yaklaşımla işlenmelidir.

2. Kazanımların gerçekleştirilmesinde "yerellik, güncellik, disiplinler arası, yansıtıcı sorgulama, geçmiş-bugün-gelecek bağlantısı, zaman-süreklilik-değişim ve esneklik" gibi Sosyal Bilgiler öğretiminin temel ilkeleri dikkate alınmalıdır. Vurgulanan bu ilkeler açısından gerektiğinde işleniş sürelerinde değişiklik yapılabilir.

3. "Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler" ve "yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler" anlayışlarına önem verilmelidir. Öğrencilere, sosyal bilimcilerin (coğrafyacının, tarihçinin vb.) kullandıkları bilimsel yöntemler sezdirilmelidir. Okulun içindeki ve dışındaki olaylardan yararlanılarak öğrenciler sık sık gerçek hayat problemleri ve çelişkili durumlarla karşılaştırılmalı ve karşılaştıkları sosyal problemler üzerine yansıtıcı düşünceleri sağlanmalıdır.

4. Program'da değer ve beceriler kazanımlarla bire bir ilişkilendirilmiştir. Ancak değer ve beceri öğretiminin hayat boyu öğrenme çerçevesinde ele alınması için söz konusu değer veya beceriler uygun görülen farklı

4. Program'da değer ve beceriler kazanımlarla bire bir ilişkilendirilmiştir. Ancak değer ve beceriler hayat boyu öğrenme çerçevesinde ele alınması için söz konusu değer veya beceriler uygun kazanım ve öğrenme alanlarıyla da ilişkilendirilmelidir.

5. Program'da kavram öğretimi önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle kavram öğretiminde sınıfların kavram öğretimi yaklaşımları dikkate alınmalıdır. Anlam karmaşası, kavram karmaşası ve kavramı giderilmesine yardımcı olunmalıdır.

6. Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalar yararlanılarak öğrencilerin tarihsel duyarlılığı ve milli bilinçleri geliştirilmelidir.

7. Sosyal Bilgiler öğretiminde okul dışı ortamlardan da faydalanmaya önem verilmelidir. Okulun yakın çevresinden (okul bahçesi gibi) pazaryerine, resmî dairelere, fabrikalara, sergilere, alanlarına, atölyelere, müzelere ve tarihî mekânlara (tarihî yapılar, anıtlar, müze-kentler, savaş müze gezisi vb.) yönelik olabilir. Ayrıca uygun konularda sözlü tarih ve yerel tarih çalışmaları da yapılabilir.

8. Efsane, destan, masal, atasözü, halk hikâyesi, türkü ve şiir gibi türlerden yararlanılarak Sosyal Bilgiler edebî ürünlerle desteklenmelidir. Öğrenciler; konuları sevdirecek roman, tarihî roman, hikâye, haşm ve fıkra gibi edebî ürünler okumaya teşvik edilmelidir. Ayrıca uygun görülen kazanımlar resim, mü gravür, hat, heykel, mimari, tiyatro, sinema gibi geleneksel veya modern sanat ürünleriyle desteklenmelidir.

9. Kazanımlarla ilgili güncel ve tartışmalı konular, farklı tartışma teknikleri kullanılarak problem çözme, düşünme, kanıt kullanma, karar verme ve araştırma becerileriyle ilişkilendirilerek sınıfa taşınabilir.

öğrenme alanı, birbiri ile ilişkili bilgi, beceri ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden disiplinler arası bir yapıdır. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı aşağıda sıralanan 7 öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır.

Kültür ve Miras

Temelde tarih odaklı olan bu öğrenme alanı kültür ve kültürel mirası ön plana çıkaran bir yapıya sahiptir. Kültürün oluşmasını sağlayan temel öğelerden hareketle kültürün korunması ve geliştirilmesini sağlayacak bir millî kimliğin oluşturulmasını amaçlamaktadır. Böylece öğrenciler kültürel öğelerin, bir toplumu diğer toplumlardan ayıran özellikler olduğunu kavrayacaktır. Bunun yanında kültürümüzün dünya kültürel mirasının renklenmesine katkı sağladığı kavratılır.

İnsanlar, Yerler ve Çevreler

İnsan yaşamı için gerekli mekânsal temel bilgi, beceri ve değerleri öğrencilere kazandırmayı amaçlayan bu öğrenme alanı, temelde coğrafya odaklıdır. “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı ile insanın çevresiyle etkileşimini tanımak, bu konuda çeşitli beceri ve değerleri kullanarak bu etkileşimin neden ve sonuçlarını kavrayarak ve geleceğe yönelik bireysel ya da toplumsal bakış açısı kazandırabilmek amaçlanmaktadır. İnsan, yer ve çevre etkileşimi, geniş ve renkli bir yelpaze oluşturur. Günümüzün teknolojik gelişmeleri sonucunda insanlar dünya ile iletişim kurabilmekte, bu sayede etkilemekte ve etkilenmektedirler. “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı sayesinde Sosyal Bilgiler dersinin okutulduğu bütün sınıf düzeylerinde öğrencilere araştırma, okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, gözlem, harita okuryazarlığı ve mekânı algılama becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Öğrenciler bu alana, basitten karmaşığa, yakından uzağa ve bulunduğu yerden başka yerlere doğru açılan ve gittikçe kompleks bir hâl alan bir yaklaşım ile dâhil edileceklerdir.

Bilim, Teknoloji ve Toplum

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve Süreleri

SINIFLAR	4. SINIF			5. SINIF			6. SINIF			7. SINIF		
ÖĞRENME ALANI	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati
BİREY VE TOPLUM	5	11,1	12	4	13	14	5	11,1	12	4	11,1	12
KÜLTÜR VE MİRAS	4	13	14	5	16,6	18	5	20,4	22	5	27,8	30
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	6	18,5	20	5	16,6	18	4	13	14	4	13,9	15
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	5	14,8	16	5	13	14	4	11,1	12	4	11,1	12
ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	5	16,6	18	6	16,6	18	6	16,6	18	6	13,9	15
ETKİN VATANDAŞLIK	4	13	14	4	11,1	12	6	14,8	16	4	11,1	12
KÜRESEL BAĞLANTILAR	4	13	14	4	13	14	4	13	14	4	11,1	12
TOPLAM	33	100	108	33	100	108	34	100	108	31	100	108

MIRAS

anı işlenirken aile birliğine önem verme, kültürel mirasa duyarlılık ve vatanseverlik algılaması, zaman ve kronolojiyi algılama ile değişim ve sürekliliği algılama gibi becerilerin edinilmesi sağlanmalıdır.

**zılı, görsel kaynaklar ve nesnelerden yararlanarak aile tarihi çalışması yapar
çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir.**

Yerinde yer alan bir müze, cami, türbe, köprü, medrese, kervansaray gibi tarihî da sözlü tarih veya yerel tarih çalışmaları yapılır.

el çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşı

adele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî Mücadele'nin önemini ka

biyografi öğretimi bağlamında ele alınır.

3. İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

Bu öğrenme alanı işlenirken doğal çevreye duyarlılık değeriyle mekânı algılama, harita kullanma, konum analizi, tablo, grafik, diyagram çizme ve yorumlama gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.

SB.4.3.1. Çevresindeki herhangi bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunur.

Yönler ile doğal ve beşerî unsurlara yakınlık, uzaklık açısından konum analizi yapılır. Doğal ve teknolojik yön bulma yöntemlerine ve araçlarına değinilir.

SB.4.3.2. Günlük yaşamında kullandığı mekânların krokisini çizer.

Sığınak, acil toplanma yeri, acil çıkış ve diğer güvenli alanlar kroki üzerinde gösterilir.

SB.4.3.3. Yaşadığı çevredeki doğal ve beşerî unsurları ayırt eder.

6. ETKİN VATANDAŞLIK

Bu öğrenme alanı işlenirken sorumluluk ve bağımsızlık gibi değerlerle iş birliği, sosyal katılım ve kararlılık gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.

SB.4.6.1. Çocuk olarak sahip olduğu haklara örnekler verir.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'deki maddeler ele alınır.

SB.4.6.2. Aile ve okul yaşamındaki söz ve eylemlerinin sorumluluğunu alır.

SB.4.6.3. Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel sosyal etkinlikleri önerir.

SB.4.6.4. Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışı ile ulusal egemenlik ilişkilendirilir.

Bir birey olarak ülkesinin bağımsızlığı için üstlenebileceği rollere örnekler verir.

15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü'nün bireysel özgürlüğü ve ülkesinin bağımsızlığı üzerinde durulur.

5. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

1. BİREY VE TOPLUM

Bu öğrenme alanı işlenirken bilimsellik, aile birliğine önem verme ve sorumluluk gibi değerlerle sosyal katılım becerisinin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.

SB.5.1.1. Sosyal Bilgiler dersinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak kendi gelişimine katkısını fark eder.

SB.5.1.2. Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.

SB.5.1.3. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.

Aile, akraba, arkadaş grubu, spor takımı, resim, müzik kulübü gibi sosyalleşmeye katkıda bulunan gruplar ve okul gibi kurumlar ele alınır.

Görev ve sorumlulukları yerine getirirken planlı çalışmanın önemi üzerinde durulur.

Kişisel zamanını planlarken oyun oynama, ders çalışma, kitap okuma, uyuma, aile ve arkadaşlar ile nitelikli zaman geçirme ve kitle iletişim araçlarını kullanma durumlarını dikkate almanın önemine değinilir.

2. KÜLTÜR VE MİRAS

Bu öğrenme alanı işlenirken estetik ve kültürel mirasa duyarlılık gibi değerlerle Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma ile araştırma gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.

SB.5.2.1. Somut kalıntılardan yola çıkarak Anadolu ve Mezopotamya uygarlıklarının insanlık tarihine önemli katkılarını fark eder.

SB.5.2.2. Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesneleri ve eserleri tanıtır.

SB.5.2.3. Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.

SB.5.2.4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder.

SB.5.2.5. Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihî gelişimini değerlendirir.

Gündelik hayatta yerleşmiş kültürel unsurların sürekliliği ve değişimi üzerinde durulur.

3. İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

Bu öğrenme alanı işlenirken doğal çevreye duyarlılık ve davranışa gibi değerlerle harita okuryazarlığı, çevre

6. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

1. BİREY VE TOPLUM

Bu öğrenme alanı işlenirken dayanışma ve yardımseverlik gibi değerlerle eleştirel düşünme ile zaman ve kronolojiyi algılama gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.

SB.6.1.1. Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceler.

SB.6.1.2. Sosyal, kültürel ve tarihî bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü açıklar.

Din, dil, tarih gibi kültürü oluşturan unsurlar ele alınır.

SB.6.1.3. Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgular.

Farklı kişi ve gruplara karşı zaman zaman rastlanan kalıp yargı ve ön yargı örnekleri incelenir. Toplumsal birlikteliğin özel gereksinimli bireylerin yanı sıra farklı sosyoekonomik gruplara mensup olanlar ile etnik, dinî ve mezhepsel aidiyetlere saygı duymayı gerektirdiği üzerinde durulur.

SB.6.1.4. Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır.

Sonuç:

Küreselleşen dünyada dün egemen güçler nasıl ÷lkemize ve milletimize düşman olmuş ise bugün de fark eden bir şey yoktur ve aynı tehditler fazlasıyla devam etmektedir. Hür ve bağımsız kalmak istiyorsak geçmişte başardığımız Millî Mücadele ruhuna bugün de ihtiyacımız vardır.

Bu itibarla;

-Tarih sadece arşiv vesikalarına dayanamaz, sadece belgeler incelenerek tarih yazılamaz. Tarihî olayların yaşandığı mekanların gör÷lmesi gerekir. O mekanın verdiği ilham yerinde yaşanmalı, yeni fikirlere ortam hazırlamalıdır.

-Biz coğrafyacılarda laboratuvarı arazidir. Biz diyoruz ki tarihçiler de olayların yaşandığı araziye görmeli, mekanları tanımalı, o hissi yaşamalıdır.

-Dünyada önemli rotalar turizme açılmış durumda. Turizm acentaları yoluyla bu rotanın da dünyadaki diğer rotalara eklenmesi.

-Çanakkale ve Sarıkamış gibi bu yolun Türkiye için önemli anı alanları arasına girmesi sağlanmalı.

-Elbette sadece tarihçiler değil, yeni neslin bunu yaşaması için çaba harcanmalıdır.

-19 Mayıs ruhunu gençlere anlatamazsak bunun bilimini yapmanın kime ne faydası var?

-Milli bilinç ve ruhu yaşatmak ve canlı tutabilmenin en kolay yolu tarih derslerini güçlendirmek yanında bu dersleri mümkün olduğu kadar ilgili mekanlarda yapmaktır.

-Bunu sadece turizm olarak değil, ülkemizin geleceği için yapmalıyız. Gençlere tarihsel ve kültürel birlikteliği aşılmalı, bu yolda gereken tedbirleri almalıyız.

-Müfredatları bu anlamda gözden geçirmeliyiz. Bu tarihi yolculuk bütün ayrıntıları ile ortaya konulmalı bizzat yerinde yaşatılarak gösterilmelidir.

- İnkılap tarihi kitabı bunun için güzel bir araçtır.

Ayrıca;

-Seyyahların izinden gitmek bu yolu Batılılar için cazip kılarken biz buna Kurtuluş Yolu konseptini ekleyerek iki kat değer katabiliriz.

-Akademik kurul olmalı, bu sempozyum ve buraya katılanların diğer yayınları dikkate alınarak bilgiler toplanmalı bu güzergahta ders olarak bunlar nasıl yeni nesle ve ilgililere aktarılabilir konusu çalışılmalı.

-Güzergah boyunca bu bilgilerin ziyaretçilere ve öğrencilere hangi aşamada ne ölçüde aktarılacağı belirlenmeli.

-Bunun için istasyonlar olmalı, uygun yerlerde konferans merkezi benzeri açık veya kapalı alanlar oluşturulmalı.

-Belgesel, film, klip benzeri çekimler buraya yönlendirilerek fazladan tanıtım imkanları araştırılmalı, bu filmler yoluyla güzergahın tanıtımı yapılmalı,

.....

-Atalarımızın büyük bedeller ödeyerek, bin bir zorluk ve yokluk içinde kurduğu Cumhuriyetimizi gençlerimizin her zaman koruyacağına ve ecdadımıza layık olarak çalışacaklarına inanmak için onlar adına bir şeyler yapmak zorunda olduğumuzu unutmayalım.

Biz **KURTULUŞ YOLU**'na böyle bakıyoruz.

Kurtuluş Yolu'nu öğrencilerimizle gezelim, görelim.

Çok çalışalım, uyanık olalım, tarihten ders çıkartalım ve inşallah yeni bir , **ihtiyaç duymayalım**

Beni sabırla dinlediğiniz ve ilginiz için teşekkür ederim.

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ
19 Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Samsun. cyilmaz@omu.edu.tr